

Tárgytematika / Course Description Egészségszociológia

ESLB_EGTM100

Tárgyfelelős neve /

Teacher's name: dr. Nárai Márta

Félév / Semester: 2024/25/1

Beszámolási forma /

Assesment: Vizsga

Tárgy heti óraszám /

Teaching hours(week): 0/0/0

Tárgy féléves óraszám /

Teaching hours(sem.): 9/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

A szociológiaelméleti alapokra építve áttekintést ad az egészségszociológia ("Medical Sociology") kialakulásáról, tárgyköréről, jelentőségéről. Az egészséget meghatározó társadalmi tényezők egy sajátos értelmezési keretét adja.

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

A félév során az alábbi témakörök kerülnek feldolgozásra:

- A szociológia, illetve az egészségszociológia ("Medical Sociology") kialakulása, tárgykörei, gyakorlati jelentősége.
- Egészséget befolyásoló és meghatározó társadalmi tényezők
- Demográfiai folyamatok, népesedés – születések, halálozások, elöregedés
- Egészségkülönbségek, egészség-egyenlőtlenségek
- Az egészségi állapot és a halandóság terén megfigyelhető egyenlőtlenségek: nemi, társadalmi struktúrabeli, földrajzi, etnikai különbségek és egyenlőtlenségek az egészségi állapotban
- Társas támogatás és az egészség, betegség kapcsolata
- Lakossági egészségfelmérések, egészségi állapot szubjektív megítélése, egészséghit, egészségmagatartás
- Életmód, életminőség, életminőség felmérések, indexek, boldogságkutatás
- Az orvos-egészségügyi dolgozó-beteg kapcsolat szociológiája. Az orvos-egészségügyi dolgozó-beteg kommunikációt befolyásoló társadalmi tényezők
- A betegszerep és betegviselkedés társadalmi meghatározottsága
- Deviancia az egészségügyben. Medikalizáció, címkézési elmélet, a stigmatizáló betegségek fenomenológiai elmélete. Különleges esetek (pl. AIDS) szociológiai háttere
- Az egészségügyi intézményrendszer szociológiája. Működési elvek, diszfunkciók, hálapénz jelensége
- Új jelenség az egészség és társadalom viszonyában, preventív orvoslás, egészségkultusz, medikalizáció, Internet hatása

---

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESSMENT'S METHOD

A **félév során** (szorgalmi időszakban) személyenként összesen **3 feladatot kell elkészíteni**, melyekre feladatonként maximum 10 pont kapható. Így összesen maximum 30 pont gyűjthető a félév során. A három feladat elkészítése **kötelező**, az **alírást felétele**, de aki legalább 13 pontot elér, megajánlott jegyet kaphat (közepes érdemjegytől). Aki nem szerez megajánlott jegyet, annak a vizsgaidőszakban írásbeli vizsgát kell tennie a féléves tananyagból.

Többek között az alábbi **feladattípusok** közül lehet majd választani:

- megfigyelési feladat egészségügyi intézményben
- filmreflexió(k)
- statisztikai adatok elemzése (megadott adatforrásokból származó adatokra vonatkozóan)
- tanulmány, illetve szakirodalom elemzés
- Egészségfejlesztési terv kritikai szemléletű bemutatása, véleményezése
- minikutatás készítése pl. egészségtudatossággal, egészségmagatartással kapcsolatosan
- ppt-s prezentáció pl. kockázati vagy egészségkárosító magatartásokról (pl. alkoholizmus, kábítószerfüggőség, dohányzás, táplálkozási zavarok...)
- esszé írása az egészségmagatartásban megfigyelhető kulturális különbségekről
- egészségmegőrzést támogató program bemutatása
- egészség, betegség megjelenése a művészetekben (pl. szépirodalmi művekben, regényekben, mesékben, festményeken)

A feladatok pontos meghatározása, illetve kiírása, a leadási határidők megadása, illetve az elkészített feladatok beadása is a Moodle rendszeren keresztül történik. A mesterséges intelligenciával megíratott feladatok nulla pontot érnek.

Az órai részvétellel pluszpontok szerezhetők.

Ponthatárok:

0–6 pont: elégtelen (1)

7–12 pont: elégséges (2)

13–18 pont: közepes (3)

19–24 pont: jó (4)

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

Andorka Rudolf (2006): *Bevezetés a szociológiába*. Második javított és bővített kiadás. Szerkesztette: Spéder Zsolt. Budapest: Osiris Kiadó. Különösen: 8. fejezet (Népesség, népesedés, egészségügyi ellátás); 15. fejezet (Életmód); 17. fejezet (Deviáns viselkedés)

Molnár Regina (Szerk.) (2017): *Orvosi szociológia*. Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar Népegészségügyi Intézet, Szeged.

AJÁNLOTT IRODALOM / RECOMMENDED MATERIAL

Ádány Róza–Sándor János (2019): Az északkelet-magyarországi teletszerű körülmények között élő cigány lakosság egészség-magatartása és egészségi állapota. *Magyar Tudomány*, 180 évf. 11. szám 1596–1611. o.

Csizmadia Péter (2016): *Az egészségyenlőtlenségek csökkentésének nehézségei*. Budapest: Nemzeti Egészségfejlesztési Intézet. doi: 10.24365/ef.v58i1.138

Elekes Zsuzsanna (Szerk.) (2023): *Alkoholhelyzet Magyarországon. Tények, adatok, elemzések*. Budapest: ELTE PPK – LHarmattan Kiadó.

Engler Ágnes – Purebl György – Susánszky Éva – Székely András (Szerk.) (2022): *Magyar lelkiállapot 2021. Család – Egészség – Közösség. Hungarostudy 2021. Tanulmányok*. Budapest: KINCS (Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért).

Forray R. Katalin (2018): Cigány egészség, cigány betegség – Mitől betegebbek?
file:///C:/Users/kk/Documents/Oktat%C3%A1s/2023-24/%C5%90sz/Eg%C3%A9szs%C3%A9g szociol%C3%B3gia/Szakirodalmak/EPA02473_romologia_2018_03_009-021.pdf

Kósa Karolina–Kömüves Sándor (2019): Egészségyenlőtlenségek az egyenlőtlenségek globális kontextusában. *Magyar Tudomány*, 180 évf. 11. szám 1612–1625. o. DOI: 10.1556/2065.180.2019.11.3

Marek Erika –Kalmár Réka –Faubl Nóra – Orsós Zsuzsa – Németh Tímea (2020): Előítéletek és hatásaik az egészségügyi ellátásban. Egy felmérés tanulságai. *Orvosi Hetilap*, 161 (19). 789–796. o.

Nagy Beáta Magda (2019): *A művi abortusz pszichoszociális vonatkozásai*. Budapest: Eötvös Loránd

Németh László (2007): Három gyermek esélye. *Mérleg*, 2007. 03.20. 105-122.o.

Pikó Bettina (2002): *Egészségpszichológia*. Budapest: Új mandátum Kiadó.

Sándor János–Vincze Ferenc–Jenei Tibor–Kőrösi László– Falusi Zsófia–Kósa Karolina–Ádány Róza (2020): Szegregátumokban élők egészségügyi ellátása. In.: Kolosi Tamás – Szelényi Iván – Tóth István György (Szerk.): *Társadalmi Riport 2020*. Budapest: Táarki Zrt. 404–433.o.

Susánszky Éva – Székely András – Szabó Gábor – Szántó Zsuzsa – Klinger András – Konkoly Thege Barna – Kopp Mária (2007): A Hungarostudy Egészség Panel (HEP) felmérés módszertani leírása. *Mentálhigiéne és Pszichoszomatika*, 8. évf. 4.szám 259–276. o. DOI: 10.1556/Mentál.8.2007.4.1

Szántó Zsuzsa–Susánszky Éva (2002): *Orvosi szociológia*. Budapest: Semmelweis Kiadó.

Vitrai József (2011): *Az egészség és az egészség-egyenlőtlenség egyéni és közösségi szintű befolyásoló tényezői*. Doktori értekezés, Pécs: PTE Egészségtudományi Kar, Egészségtudományi Doktori Iskola.